

Z. Rusínová i nadále v oborové radě působí a jako školitelka vede nové doktorandy. Dále pracovala jako vědecká tajemnice brněnské pobočky Jazykovědného sdružení Akademie věd České republiky.

Kromě uvedené záslužné práce, která je spjata s Masarykovou univerzitou, působila Z. Rusínová odborně i pedagogicky také na jiných pracovištích doma i v zahraničí (externí výuka na FF Slezské univerzity v Opavě, působení na FF UK v Bratislavě, opakované stáže na Institutu slavistiky FF Univerzity Regensburg, akademické stáže na univerzitách v Magdeburgu, Greifswaldu, v Neapoli, na Univerzitě ve Wroclawi a jinde). Přes dvě desítky let byla lektorkou češtiny na Letní škole slovanských studií v Brně a speciálně pro vzdělávání zahraničních studentů rovněž vydávala studijní literaturu, např.: *Význam deminutiv v komunikaci (XXX. běh Letní školy slovanských studií*, Brno, MU 1997), *Hlavní slovtvorné problémy neologismů v češtině (XXXII. běh LŠSS – viz výše, Brno, MU 1999)*.

Profesorka Z. Rusínová se celý život obětavě věnuje svým žákům a vychovala už řadu bohemistů. Je známa svou precizností badatelské práce a neobyčejnou pracovitostí. Jako jedna z prvních studentek Zdenky Rusínové ráda vzpomínám na její jazykové semináře, na trpělivé vysvětlování pravopisných a gramatických jevů, když nás na vysoké škole vedla při prvních krocích a obětavě nám pomáhala se orientovat ve vědeckém poznání češtiny. Byla patřičně náročná, ale v přístupu ke studentům vždy vnímavá, vstřícná a taktní. Za to jí za všechny studenty patří poděkování.

Do příštích let přejeme jubilantce i nadále ještě mnoho tvůrčích sil, další úspěchy ve vědecké i pedagogické práci a především hodně zdraví.

Eva Minářová, Brno

K životnímu jubileu Svatavy Machové

Doc. PhDr. Svatava Machová, CSc., vedoucí katedry českého jazyka Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, se dožívá v tomto roce významného životního jubilea. Narodila se 19. 8. 1939 v Sokolnicích u Brna. Je absolventkou Vysoké školy ruského jazyka a literatury v Praze, oboru čeština – ruština. Po jednoletém působení na střední škole byla přijata do interní aspirantury v oboru obecná jazykověda, a to u prof. PhDr. P. Sgalla, Dr.Sc., v jehož oddělení na Filozofické fakultě UK a Matematicko-fyzikální fakultě UK řadu let pracovala. Na Pedagogické fakultě UK působí od r. 1990, kdy došlo k reorganizaci a personálnímu zkvalitnění tohoto pracoviště.

Díky svým zahraničním kontaktům a lingvistickému rozhledu hned po vstupu na pedagogickou fakultu pozitivně ovlivnila obsahovou stránku výuky, nejdříve zavedením nových studijních bohemistických disciplín, později realizací tzv. modulového systému, kdy student po třiletém absolvování všeobecné bohemistické a didaktické přípravy si může volit jeden z modulů: didaktický, historický, lingvisticko-bohemi-

stický, komunikačně-pragmatický a smíšený. Zasloužila se o rozvíjení mezinárodní spolupráce s katedrou slavistiky kanadské univerzity v Montrealu. Z její iniciativy se pomocí kanadského programového zabezpečení Concorde začaly realizovat a ještě stále na katedře realizují práce na frekvenčních slovnících. Odbornou veřejnost o tom blíže informovala článkem *Autorský slovník básnického díla Jaroslava Seiferta* (in: *Filologické studie*, Praha, Karolinum 1997, s. 29–34). V rámci svého učitelského působení pomáhala našim studentům pronikat na zahraniční univerzitní studia. Úspěšná, bohužel vzhledem k vážnému onemocnění poměrně krátká, byla v letech 1994–1996 její činnost ve funkci proděkanky pro studijní záležitosti. Patřila a patří stále k těm, kteří soustavně usilují o zvýšení společenské prestiže naší fakulty. Od roku 2002, kdy byla ustanovena jako vedoucí katedry českého jazyka, naplno rozvinula svou činnost tak, aby byly vytvořeny podmínky pro úspěšný a rychlý rozvoj katedry jako významného centra pro doktorandské školení v oblasti didaktiky českého jazyka, jakož i pro odborný růst jednotlivých členů katedry a jejich vystupování v zahraničí.

Pokud jde o odbornou a publikační činnost, přišla na katedru již jako známá autorka četných prací, např. monografie *Příčina v syntaxi češtiny* (Praha 1972), v níž se analyzuje sémantika kauzálního vztahu a její proměny v souvislosti s druhem přičinnostního určení, pojednává se obecně o metodě distribuční analýzy a pak se touto metodou popisují jednotlivé formy užívané v češtině k vyjádření tohoto přislovecného určení, jakož i studií z oblasti generativního popisu češtiny, např. *Tectogrammatical level in the generative description of the Czech language*, „Prague studies in mathematical Linguistics“ V, 1976, s. 280–295.

V roce 1994 na základě úspěšné obhajoby práce *Terminografie – speciální případ lexikografie* byla jmenovaná a ustanovená rektorem Univerzity Karlovy docentkou pro obor český jazyk. Většina problematiky habilitační práce byla otištěna ve sborníku *Manuál lexikografie* (red. F. Čermák a R. Blatná, Praha, s. 137–157). Přínosem nejen pro pedagogickou fakultu, ale i pro jiná vysokoškolská pracoviště byla zejména kniha *Sémantika a pragmatika jako lingvistické disciplíny*, na níž se podílela s M. Švehlovou částí týkající se sémantiky (1. vydání – 1966, 2. rozšířené vydání – 1997, PedF UK Praha).

Soustavně publikuje v domácích i zahraničních odborných časopisech a sbornících, zejména je znám její dlouholetý zájem o terminologii; viz např. *Glosář termínů ze znalostních systémů*, [in:] *Výběr informací z organizační a výpočetní techniky*, 1991, díl 2., s. 225–236, spolu s O. Minihoferem; *Deriving terminology from texts: Theoretocal and metodo-logical considerations*, „Alfa“ [Canada] 7/8, 1994/95, s. 428–435; *Terminografie – speciální případ lexikografie*, [in:] *Termina 94*, Liberec 1995, s. 133–137; *Lingvistická terminologie*, [in:] *Termina 2000*, Galen, Praha, s. 212–215. Uvedená vědecká práce úzce souvisí i s intenzivní organizační prací na vytvoření jednotné školské jazykovědné terminologie.

Zvláště blízkou oblastí je pro S. Machovou syntax. Té věnovala vedle uvedené monografie řadu článků, studií i přednášek na domácí i zahraniční půdě. Např. *K formě závislostních gramatik*, „Slovo a slovesnost“ 36, 1975, s. 143–147; *Dvě*

předložky vedle sebe, „Naše řeč“ 2000, 83, s. 30–34; *Jemné proměny české věty*, „Sborník prací Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity. Řada jazykovědná“ D2, Opava, s. 33–40; *Centrum a periferie syntaktického popisu*, [in:] *Okraj a střed v jazyce a literatuře*, UJEP, Ústí nad Labem 2003, 134–139; *Současný úzus slova »potazmo«*, [in:] *Konstanty a proměny v českém jazyce a literatuře XX. století*, Wałbrzych–Ostrava 2004, s. 165–171. Cenné jsou i ediční práce na sbornících překladů *Principy strukturní syntaxe I.*, Praha 1974 a spolu s O. Lečskou *Principy strukturní syntaxe II.*, Praha 1977.

Svou příslušnost k pedagogické fakultě chápe S. Machová i jako zodpovědnost za pedagogickou praxi v naší základní i střední škole. Vedle péče o školskou terminologii je pravidelnou posuzovatelkou četných učebnic českého jazyka, které díky jejímu náročnému a zodpovědnému přístupu získaly na kvalitě odborné i didaktické. Nedávno dokončila recenzi polské učebnice D. Konderla, I. Konderlová, *Ať se vám daří*, Racibórz 2004.

Záslouhou S. Machové je i to, že v současné době katedra českého jazyka spolupracuje s univerzitou v Erlangenu, Wałbrzychu a Minsku.

V jubilejním připomenutí aktivit a významu S. Machové je snad ještě třeba dodat, že bohatá činnost odborná a organizační a usilovná práce vedoucí katedry se u ní spojuje s charakteristickými osobnostními povahovými rysy, jako je cílevědomost, pracovitost, náročnost k sobě i druhým. Své požadavky a názory však dovede prezentovat vždy taktně, se sobě vlastní elegancí a noblesností, jakož i s pochopením pro starosti a obtíže jiných.

K letošnímu jubileu přejeme naší milé kolegyni doc. S. Machové hodně zdraví, duševní pohody, svěžesti a dalších pracovních úspěchů.

Naděžda Kvítková, Praha

Požehnání k narozeninám Nadi Bayerové

Velké životní jubileum je jednou z příležitostí, kdy se zamýšlíme nad tím, čím jubilanta potěšit a obdarovat. V případě paní docentky Nadi Bayerové bych chtěla vyslovit nějaké hodnotné slovo o tom, že její životní cestu lemují vědecké i osobní úspěchy a že kolem sebe rozdává úžasnou lásku, pochopení a trpělivost. Jak to však vyjádřit?

Na mnohé zlomové i běžné životní situace tohoto druhu pamatuje právě benedikcionál, tj. kniha žehnání. Její podklad pochází z latiny, jednotlivé země pak rity přeložily, přizpůsobily kulturní situaci a zvykům země, schválila ji biskupská konference a kniha se začala používat v běžné liturgické praxi¹. Český benedikcionál, vydaný pro katolickou církev biskupskou konferencí v roce 1994, obsahuje zhruba 60

¹ Viz článek *Žehnání vína*, v tisku.